

ADVIES ARCHEOLOGIE

Plan: Natuurcompensatie Gilze-Rijen (EVZ Boomkikker)
Opp. plangebied: Ca. 11 hectare
Opsteller: [REDACTED] Kragten-ArchAeO
Autorisatie: [REDACTED] Kragten-ArchAeO
Aanvrager: [REDACTED] Kragten
Datum advies: 28-03-2024

Inleiding, geplande ingrepen

In opdracht van de Provincie Noord-Brabant wordt momenteel een inrichtingsontwerp opgesteld ten behoeve van de natuurcompensatie aan de Broekstraat te Molenschot, gemeente Gilze en Rijen (zie bijlage 1). Het betreft het inrichten van één perceel (ca. 11 ha) t.b.v. een boomkikkerhabitat en boscompensatie.

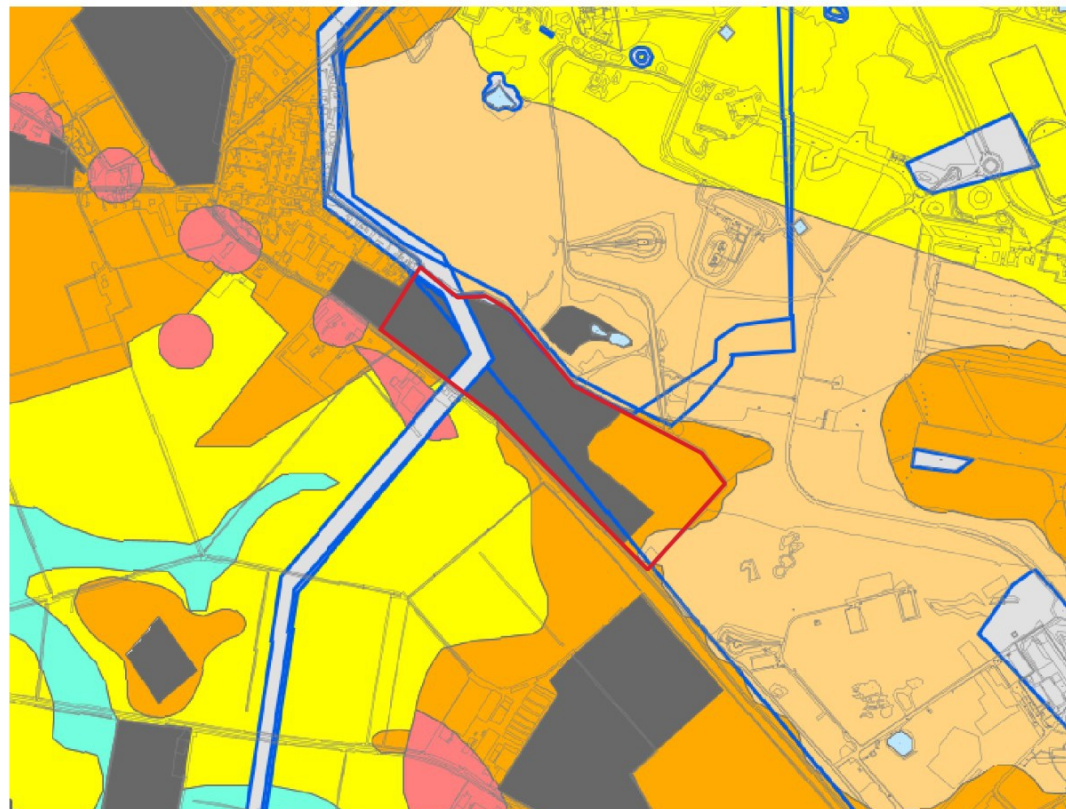
Ten behoeve van de voorgenomen inrichting zijn op hoofdlijnen de volgende werkzaamheden gepland (zie bijlage 1 voor een principeschets):

- De aanleg van 1 amfibieënpool (met een dieper deel van -2.20m – MV en een ondiep deel van -1.00m – MV).
- De realisatie van boomkikkerhabitat (kruidenrijk grasland en braam-/doornstruweel). Deze terreindelen worden niet afgegraven/verschaald.
- De realisatie van bos. Dit terreindeel met boscompensatie aan oostzijde wordt ca. 35 cm opgehoogd met vrijkomende (boven)grond uit de pool.

Situatie archeologie

Op het bestemmingsplan "N282" (2019) geldt er binnen het gehele plangebied een dubbelbestemming archeologie. Volgens de planregels geldt hier een archeologische onderzoeksplicht bij bodemversturende werkzaamheden die dieper reiken dan 40 cm beneden maaiveld, met een oppervlakte groter van 100 m². Echter is er een Paraplubestemmingsplan in ontwerp (05-12-2023) waarop alleen in het zuidoosten van het plangebied een archeologische dubbelbestemming geldt. Alleen in dit deel is een archeologisch onderzoek verplicht bij bodemingrepen die dieper reiken dan 40 cm beneden maaiveld, met een oppervlakte groter dan 500 m². De rest van het plangebied is vrijgegeven voor het aspect archeologie. Deze archeologische dubbelbestemming is gebaseerd op de archeologische beleidskaart van de gemeente Gilze en Rijen, opgesteld door BAAC in 2022 (zie figuur 1). Hierop is te zien dat het grootste deel van het plangebied is aangemerkt als verstoord terrein.

ADVIES ARCHEOLOGIE

Archeologische beleidskaart Gemeente Gilze en Rijen

LEGENDA

beleidscategorie

- categorie 1
- categorie 2
- categorie 2a
- categorie 3
- categorie 4
- categorie 5
- categorie 6

Beleid

- bij ingrepen groter dan 0 m² dient een waardestellend archeologisch rapport te worden overlegd
- bij ingrepen groter dan 100 m² en dieper dan 40 cm beneden maaiveld dient een waardestellend archeologisch rapport te worden overlegd
- bij ingrepen groter dan 100 m² en dieper dan 50 cm beneden maaiveld dient een waardestellend archeologisch rapport te worden overlegd
- bij ingrepen groter dan 500 m² en dieper dan 40 cm beneden maaiveld dient een waardestellend archeologisch rapport te worden overlegd
- bij ingrepen groter dan 500 m² en dieper dan 50 cm beneden maaiveld dient een waardestellend archeologisch rapport te worden overlegd
- bij ingrepen groter dan 1000 m² en dieper dan 30 cm beneden maaiveld dient een waardestellend archeologisch rapport te worden overlegd
- bij ingrepen groter dan 25.000 m² en dieper dan 40 cm beneden maaiveld dient een waardestellend archeologisch rapport te worden overlegd

- categorie 7
- categorie 8a
- categorie 8b
-

- verstoord terrein, vrijgesteld van onderzoek
- reeds onderzocht, vrijgesteld van onderzoek
- reeds onderzocht en ten dele vrijgesteld van onderzoek. Betreffende onderzoek dient te worden ingezien op basis waarvan kan worden besloten of nader onderzoek is vereist
- Verstoorte terreinen, de archeologisch relevante bodemiagen zijn mogelijk verstoord. Onderliggende categorie is leidend

Topografie

- gemeentegrens
- topografie
- water

definitief 25-08-2022
project V-20.0260
opdrachtgever: Gemeente Gilze en Rijen

Figuur 1: Het plangebied (rode contour) op de archeologische beleidskaart van de gemeente Gilze en Rijen (2022)

ADVIES ARCHEOLOGIE

Op de (historisch-)topografische kaarten is te zien dat het plangebied onderdeel was van de Molenschotse Heide en in de loop van de 20^e eeuw is ontgonnen (zie bijlage 2). Het gebied moet een aantrekkelijke locatie zijn geweest voor jager-verzamelaars, vanwege de aanwezigheid van vennen en ruggen in het landschap. Op de kaart van ca. 1900 is in het noordwesten van het plangebied een poel aanwezig, waar waarschijnlijk al graafwerkzaamheden hebben plaatsgevonden in een reeds bestaande laagte. In de loop van de 20^e eeuw hebben in dit gebied heide-ontginningen plaatsgevonden. De grootschalige ontginningen kunnen bodemverstoringen hebben veroorzaakt die het archeologische sporen- en vondstenniveau hebben aangetast.

Aan het contrast, te zien op het Actueel Hoogtebestand Nederland, tussen het plangebied en de directe omgeving ten noorden en oosten, is het zeer aannemelijk dat het plangebied voor een overgroot deel is geëgaliseerd (zie bijlage 3). Voor enkele delen van het plangebied is bekend dat hiervoor in het verleden ontgrondingsvergunningen zijn afgegeven (zie bijlage 4).

Samenvatting en advies archeologie

Op basis van bovenstaande gegevens kan het volgende worden geconcludeerd:

1. Het grootste westelijke deel van het plangebied (buiten de rode contour op bijlage 1) is op de archeologische beleidskaart 2022 aangemerkt als reeds verstoord en niet (meer) onderzoeksplichtig. Het graven van de poel en de overige inrichtingswerkzaamheden zullen hier niet leiden tot verstoring van archeologische resten.
2. Alleen voor het oostelijke deel van het plangebied (binnen rode contour op bijlage 1) geldt beleidsmatig (nog) een archeologische onderzoeksplicht bij bodemingrepen die dieper reiken dan 40 cm beneden maaiveld én een oppervlakte hebben van meer dan 500 m². Er zou volgens voornoemde beleidskaart in dit gebied nog een hoge archeologische verwachting van toepassing zijn.
3. Voor wat betreft de inrichtingswerkzaamheden binnen deze rode contour: daar zullen de grondroerende werkzaamheden beperkt blijven tot hooguit enkele decimeters beneden maaiveld (binnen huidige 'moderne' bouwvoor en in ieder geval binnen de ondergrens onderzoeksplicht van 40 cm -mv). Ter plaatse van het aan te leggen bos, in het uiterste zuidoosten van het plangebied, zal het maaiveld eerst worden opgehoogd met ca. 35 cm bovengrond afkomstig van de te ontgraven poel. Hiermee ontstaat een bufferzone voor dieper wortelende bomen van 60 – 70 cm. Waarmee de kans klein is dat dieper wortelende bomen op langere termijn leiden tot aantasting van een eventueel aanwezig archeologisch sporenniveau.

Wij adviseren de gemeente Gilze en Rijen derhalve om zowel voor het westelijke- beleidsmatig reeds vrijgegeven - deel, als ook voor het oostelijke deel van het plangebied, waar nog een dubbelbestemming archeologie van toepassing is, in te stemmen met de voorgenomen inrichtingswerkzaamheden en een archeologisch verkennend booronderzoek achterwege te laten.

ADVIES ARCHEOLOGIE

Rosmalen, 28-03-2024

Senior-adviseur archeologie

Bronnen:

Tump, M., 2019. *Gemeente Gilze en Rijen, Plangebied EVZ Boomkikker Gilze en Rijen Fase I, deeltraject Ia-c. Archeologisch Bureauonderzoek. BAAC-Rapport V-18.0075*

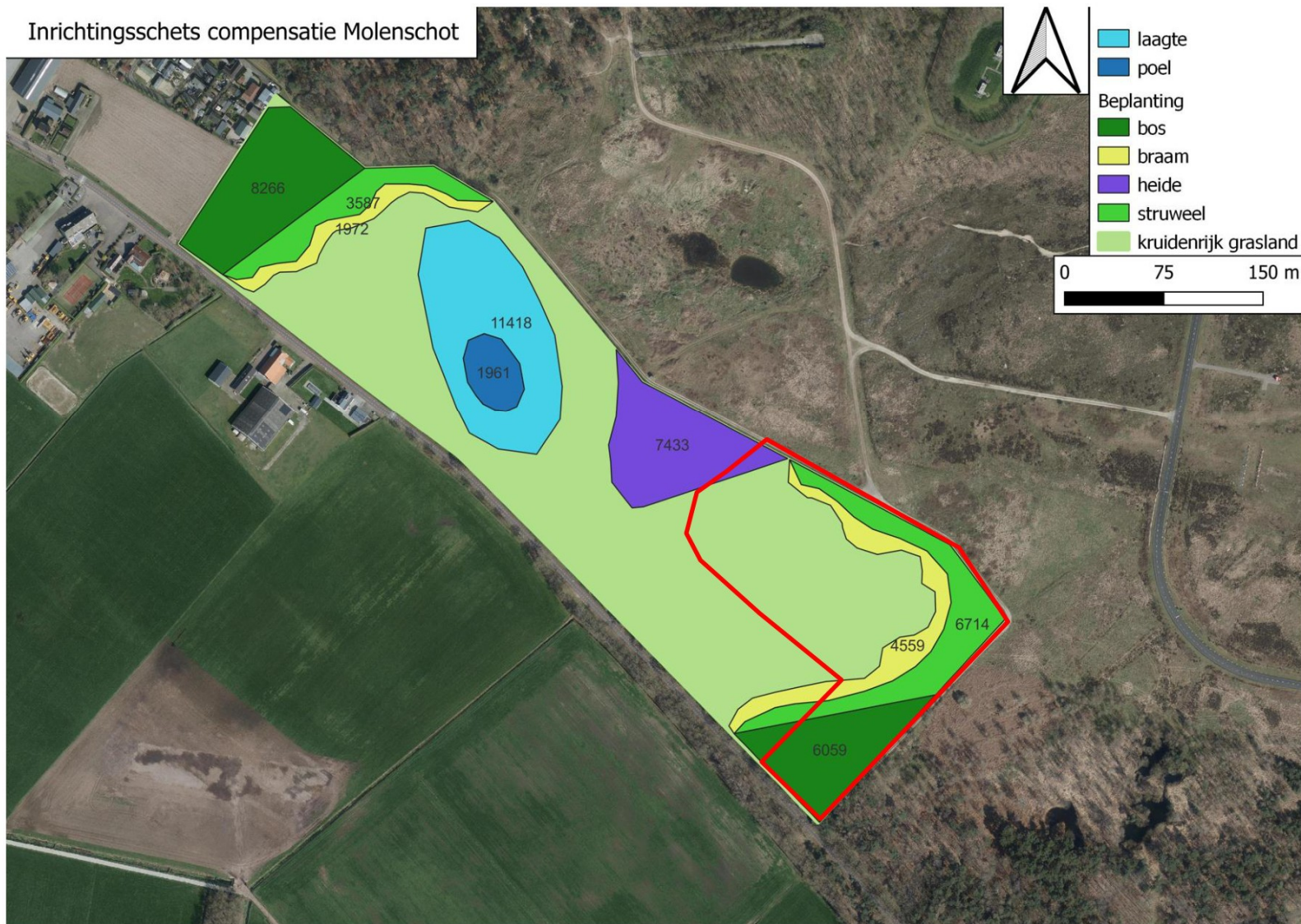
ADVIES ARCHEOLOGIE

Bijlage 1: Principeschets van de voorgenomen inrichting van het plangebied

Het deel van het plangebied buiten de rode contour is op basis van de archeologische beleidskaart (2022) archeologisch vrijgegeven.

Het deel van het plangebied binnen de rode contour heeft volgens de archeologische beleidskaart een archeologische verwachting categorie 3 (ondergrenzen onderzoeksplicht: 500 m² en 40 cm -mv)

Inrichtingsschets compensatie Molenschot

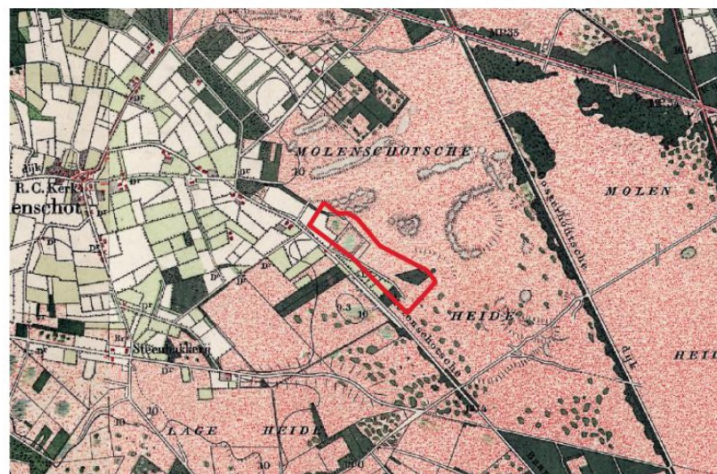

ADVIES ARCHEOLOGIE

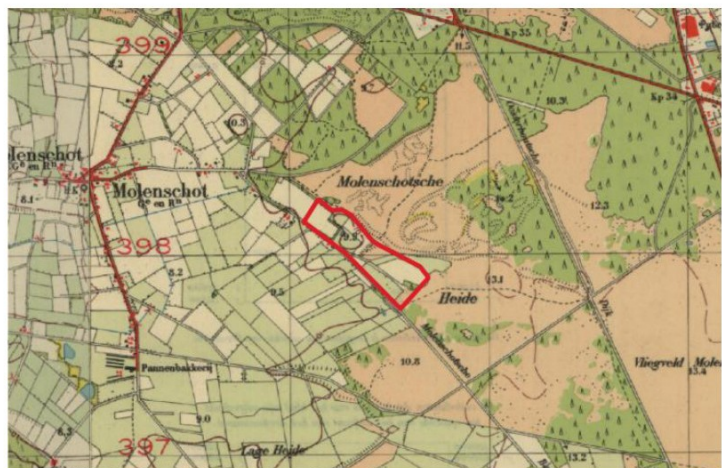
Bijlage 2: Het plangebied op de (historisch-)topografische kaarten (TopoTijdsreis). Reeds vóór WO II blijkt het oostelijke deel van het plangebied te zijn ontgonnen van heide naar bouwland.

1860

1900

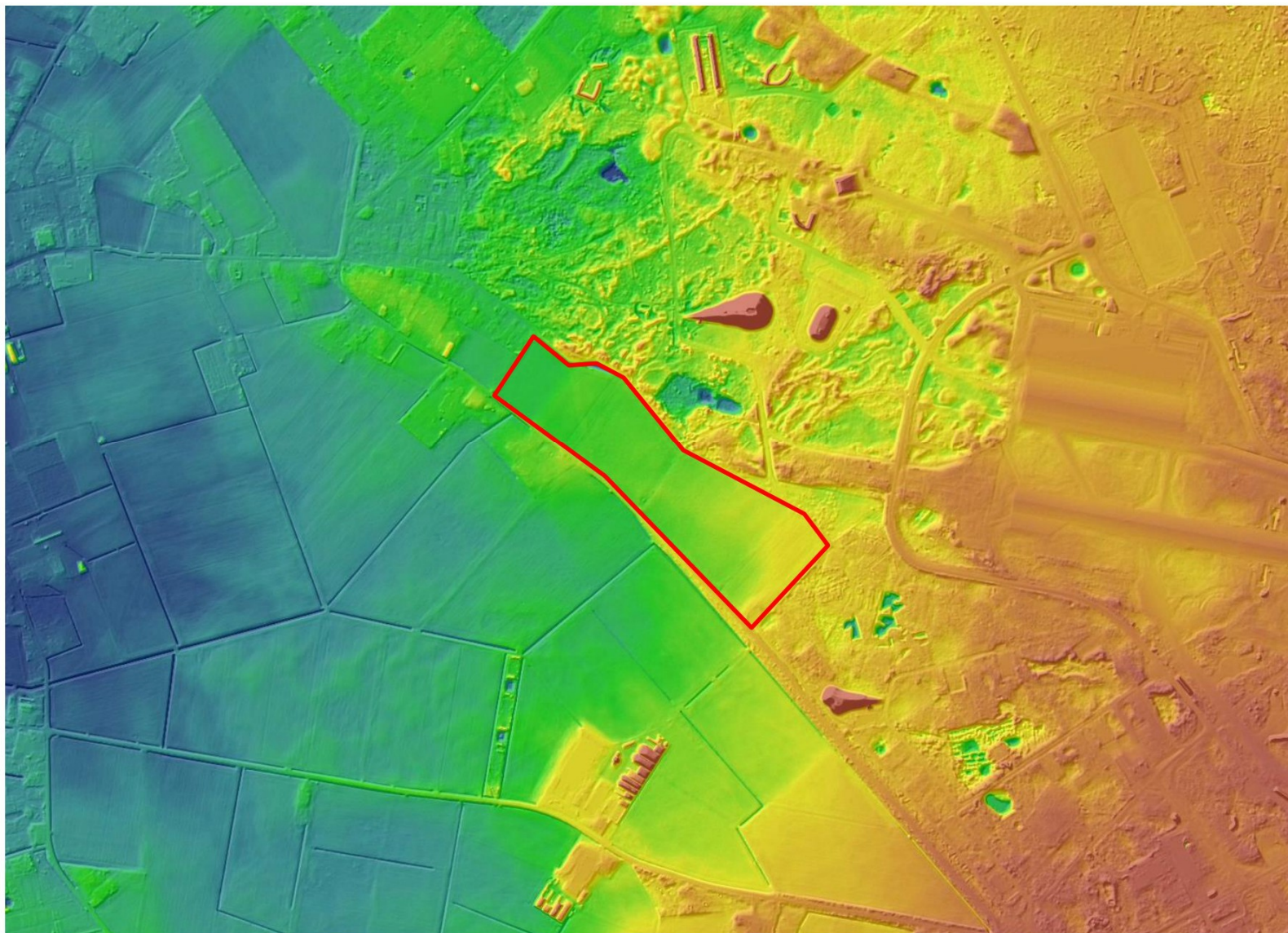
1940

1978

ADVIES ARCHEOLOGIE

Bijlage 3: Het plangebied op het Actueel Hoogtebestand Nederland

ADVIES ARCHEOLOGIE

Bijlage 4: : Het plangebied (binnen de oranje cirkel) op de ontgrondingenkaart van de provincie Noord-Brabant (kaart uit Tump 2019).

